

Nr 775

Av herr **Stefanson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 159, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 936 i Andra kammaren)

I proposition nr 159 framlägger finansministern förslag för att öka möjligheterna att använda skattelagstiftningen i konjunkturutjämnande syfte. Vidare föreslås ändringar i skattelagstiftningen för att möjliggöra dess användande för lokaliseringspolitiska ändamål. Propositionen har föregåtts av utredning genom särskilda sakkunniga (investeringsfundsutredningen).

Enighet torde råda om att beskattningsreglerna kan komma till användning som ett värdefullt komplement till andra åtgärder från samhällets sida att främja en lugn konjunkturutveckling. Särskilda regler för sådant syfte har varit infogade i den svenska skattelagstiftningen sedan slutet av 1930-talet. Genom 1955 års reform av företagsbeskattningen har de konjunkturutjämnande inslagen i skattelagstiftningen — genom den då tillkomna nya förordningen för investeringsfonder för konjunkturutjämning — fått en betydligt ökad användning. Skattelagstiftningen i andra länder innehåller i allmänhet också särskilda regler för konjunkturutjämnande skattepolitiska åtgärder.

Det är samtidigt uppenbart att i och med att skattelagstiftningen i ökad utsträckning tillägges uppgifter att möta speciella situationer, ökar angelägenheten att tillse att avsteg inte görs från grundsatsen om likabehandling. Den konflikt mellan skilda målsättningar som här kan uppkomma berördes av riksdagen år 1955. Riksdagen framhöll då att förordningen om investeringsfonder för konjunkturutjämning i första hand borde avse generella medgivanden. Härigenom bereddes nämligen alla företag, som gjort fondavsättning, samma skatteförmån. Medgivanden för vissa branscher skulle endast komma i fråga undantagsvis, och vad slutligen angick individuella medgivanden borde viss försiktighet iakttagas, *enär ett sådant medgivande kunde innebära ett indirekt ekonomiskt stöd som ett annat företag inom samma bransch, vilket jämväl gjort fondavsättning, ej erhöll* (kurs. av oss). Avsteg från denna princip kan snedvrída konkurrensförhållandena inom ifrågavarande bransch och medverka till att överflytta sysselsättnings- och avsättningsproblem från ett företag eller ett geografiskt område till ett annat.

I sitt remissyttrande över utredningens PM — vilken ligger till grund för propositionen — kommer riksskattenämnden in på samma frågeställning. Nämnden tillstyrker promemorians förslag men anför:

Med anledning av att förslaget i vissa avseenden innefattar, att den Kungl. Maj:t hittills tillkommande beslutanderätten överflyttas på arbetsmarknadsstyrelsen, kan riksskattenämnden emellertid icke underlåta att framhålla, att ju större befogenheter arbetsmarknadsmyndigheterna få på ifrågavarande område, desto större blir risken för att lagstiftningen kommer i konflikt med den för all beskattning grundläggande principen att taxeringarna skola i möjligaste måtto vara likformiga och rättvisa. Riksskattenämnden vill därför understryka vikten av att lika fall behandlas lika och att förordningen alltså tillämpas så att större avsteg från nämnda princip icke ske än som ur konjunktur- och arbetsmarknadspolitiska synpunkter äro oundgängligen nödvändiga.

Vad riksskattenämnden här anfört förtjänar att starkt understrykas. Vi förutsätter att riksdagen vid propositionens behandling gör ett uttalande av samma innehåll.

Men härutöver bör den grundsats om skattemässig likabehandling, som här åberopats, också föranleda vissa konkreta slutsatser i fråga om lagstiftningens utformning.

Det har framstått som en brist i den hittillsvarande lagstiftningen om investeringsfonder för konjunkturutjämning att denna inte stått öppen för andra företag än sådana som drivs som juridisk person, dvs. huvudsakligen för aktiebolag. Företag som drivs som enskild firma har varit utestängda. Det är naturligt att krav rests om sådan reform av lagstiftningen om investeringsfond för konjunkturutjämning att den blev öppen för i princip alla rörelseidkare oberoende av företagsformen. Företagen skulle självfallet fylla kravet på bokföringsmässig vinstredovisning.

Utredningen har med åberopande av tekniska svårigheter ställt sig avisande till en sådan reform. Finansministern har intagit samma negativa ståndpunkt.

Som framgår av vissa remissyttranden bör de svårigheter av taxeringsteknisk och administrativ art som åberopas kunna bemästras. Vi hänvisar särskilt till remissyttrandena från Sveriges köpmannaförbund och Sveriges hantverks- och industriorganisation.

En komplikation som åberopats hänför sig till det förhållandet att rörelseidkare, som driver sitt företag i annan form än juridisk person, beskattas enligt den progressiva inkomstkatteskalen. Det skulle därför vara svårt att fixera ett lämpligt tal för den del av investeringsfondsavsättningen som skall insättas å särskilt konto i riksbanken. Likaså bör en lämplig minimigräns fastställas för att förenkla administrationen. Köpmannaförbundet har här föreslagit att rätt till avsättning skulle begränsas till företag med nettointäkt överstigande 40 000 kronor. Med utgångspunkt härifrån skulle den andel av avsättningen som borde insättas å särskilt konto i riksbanken kun-

na bestämmas till 40 procent. Hantverks- och industriorganisationen har erinrat om att en lagstiftning om rätt till avsättning till investeringsfond för enskilda rörelseidkare skulle utformas med ledning av gällande lagstiftning om skogskonto. Organisationen har också pekat på möjligheten och värdet av ett decentraliserat system för att underlätta för mindre företag att avsätta och uttaga medel på investeringskonto.

Vad som framkommit vid remissbehandlingen ger vid handen att fortsatta ansträngningar bör göras att lösa de tekniska problem som sammanhänger med att rätt till avsättning till investeringsfond medges också andra företag än aktiebolag och ekonomisk förening. Som hantverksorganisationen framhållit bör nämligen de lagar och regler, som griper in i näringslivets förhållanden och i många avseenden bestämmer de förutsättningar varunder företagen arbetar, ge alla företag oavsett företagsform samma konkurrensmöjligheter. Vi föreslår därför att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om fortsatt utredning och förslag till riksdagen om sådan utvidgning av lagstiftningen om investeringsfond för konjunkturutjämning att den blir öppen också för företag som drivs i annan form än aktiebolag och ekonomisk förening.

Det i propositionen framlagda förslaget om att investeringsfonderna och de nya bestämmelserna beträffande extra avskrivningar under vissa villkor i nyanskaffade maskiner och inventarier skall kunna vid sin tillämpning begränsas till vissa delar av landet, betecknar ett nytt och lokaliseringspolitiskt inslag i skattelagstiftningen.

Enligt de framlagda författningsförslagen skall det ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma för vilken del eller vilka delar av landet som bestämmelserna skall kunna tillämpas. Enda villkor för rätt för Kungl. Maj:t att medge regional tillämpning skall vara att läget på arbetsmarknaden påkallar det. Några andra regler för tillämpningen varigenom områdets avgränsning skulle kunna överensstämja med vissa i förordningen angivna, objektiva kriterier föreslås inte.

Det är utan tvekan mindre tillfredsställande att förordningsförslagen i dessa delar saknar (fasta) kriterier för sin tillämpning. Enligt sina direktiv skall 1959 års kommitté för näringslivets lokalisering förutsättningslöst undersöka olika möjligheter att påverka näringslivets lokalisering. En huvuduppgift för utredningen måste härvid bli att med (fasta) kriterier definiera områden, som skall komma i åtnjutande av samhälleligt lokaliseringstöd. Enligt uppgift kan utredningen väntas bli färdig med sitt arbete under loppet av innevarande år. Det är enligt vår mening lämpligt att de av finansministern nu föreslagna bestämmelserna antages med uttryckligt angivande som provisoriska i avvaktan på lokaliseringskommitténs förslag, då de bör omprövas och eventuellt samordnas med de stödåtgärder i lokaliseringspolitiskt syfte, som kommittén kan komma att föreslå.

Vad slutligen gäller det i propositionen framlagda förslaget om att utvidga

användningen av investeringsfondsmedel till investering i lager kan en sådan anordning under vissa omständigheter vara användbar. Det är emellertid påfallande vilken grad av tveksamhet som förslaget mött under remissbehandlingen. Som exempel kan hänvisas till remissyttrandet från konjunkturinstitutet. Uppenbarligen torde den föreslagna utvidgningen få en begränsad användning.

Under hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 159 måtte

a) besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan utvidgning av lagstiftningen om investeringsfond för konjunkturutjämning, att denna lagstiftning blir tillämplig för alla företag — oavsett företagsform — som deklarerar sina inkomster enligt bokföringsmässiga grunder,

b) uttala att de föreslagna bestämmelserna avseende rätt för Kungl. Maj:t att medgiva de ifrågavarande förordningarnas tillämpning i lokaliseringspolitiskt syfte antages som provisoriska i avvaktan på resultatet av 1959 års utredning angående näringslivets lokalisering, samt

c) i övrigt beakta vad i motionen anförts.

Stockholm den 7 maj 1963

Stig Stefanson

Harry Carlsson

Carl S:son Schmidt